

SEVİM KAHRAMAN

*Yarım Kalan
Bir Türküdür*
Sevgi

DESTEK YAYINLARI: 998

EDEBİYAT: 298

SEVİM KAHRAMAN / YARIM KALAN BİR TÜRKÜDÜR SEVGİ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül

Editör: Zeynep Atayman

Kapak Tasarım: İlknur Muştı

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Eylül 2018

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-475-8

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak

Sertifika No. 40200

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad.

Odin İş Mrk. B Blok No. 403/2

Zeytinburnu / İstanbul

SEVİM KAHRAMAN

*Yarım Kalan
Bir Türküdür!*
Sevgi

Bir “SEVGİ SOYSAL” Romanı

Anne ve babama...

*Attilâ İlhan, can dostu Sevgi Soysal'ın ardından onun için,
“Yarım kalan bir türküdür Sevgi...” der.*

*Sevgi Soysal: “Hayatı sevdim.
İnsanları sevdim. Ama yenildim...”*

Yıldırım Bölge Koğuşu - 1971

Akşam hüznü tüm renkleri ile küçücük pencereden kasvetli boşluğa yayılıyordu. Kızılımsı ışık, gözleri kapalı olsa da kirpiklerinin arasından süzölmeyi başarıyor, akşamın can sıkıcı renkleri onu boğacak gibi oluyordu. Sinirli sinirli yatağında doğruldu kapaşı yöneldi. Oya onu izliyordu;

“Ne yapıyorsun Sevgi, hasta mısın yoksa?” diye seslendi ve yanında aldı soluğu. Sevgi, uykudan uyanırcasına;

“Yok, yok hasta değölim” dedi şaşkınlıkla. Sevgi, Oya’nın seslenmesi ile koğuşta olduğunun ayırdına vardı. Mamak Askeri Ceza ve Tutukevi’nin Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu’ndaydılar. Sanki bu unutulabilecek bir yerdi. İnsan aklı nasıl da oyunlar oynuyor böyle diye düşündü Sevgi. Güneşin toprağa kavuştuğu akşam saatlerinin getirdiğı hüzne katlanamıyordu. Bunu bilen arkadaşşı Oya;

“Gel konuşalım biraz, hem de bir şeyler içeriz” dedi.

Bu öneriden sonra derin bir nefes alan Sevgi, Oya’nın ardına düştü. Oya nevalelerin bulunduğı dolaptan oraleti çıkardı, masanın üzerine koydu. Sevgi de suyu kaynatıp birer kaşıık oralet konmuş bardaklara döktü. Limon kolonyasından birkaç damla kattılar mı, onlardan güzeli olmazdı. Tutukevi kokteyli de bu kadar olurdu.

Bardaklarını alıp Oya'nın yatağına oturdular. Sessizliği bölen Oya oldu;

“Alışırın demek istemiyorum, ama insan alışıyor, en alışılamayacak şeylere bile...”

Sevgi boş boş baktı, sonra bir kahkaha patlatıverdi, ardında da;

“Alışırız Oya'cığım alışırız” diye güldü. Oya da can sıkıcı havadan kurtulmanın coşkusuyla kahkahalara katıldı.

Sevgi, hüznün kahkahalarından sonra kendine gelir gibi oldu;

“Mümtaz'ın (Soysal) haberi olmuştur” değil mi, diye sordu Oya'ya. Bu bir sorudan çok sözlerinin onaylanması isteğiydi. Oya da;

“Avukat Uğur (Alacakaptan), haber vermiştir tabii, sen merak etme” dedi. Uğur, hem Mümtaz'ın hem de Sevgi'nin avukatıydı.

“Çarşamba günü beni boş yere beklemesin, onu hiç hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum, hayal kırıklığına uğratmak çok kötü bir his bunu bir daha yaşamak istemiyorum, biliyorsun işte...” derken Sevgi'nin gözleri çok uzaklara dalmıştı.

Oya biliyordu Sevgi'nin yaşamının nasıl çalkantılarla devindiğini, nasıl duygular içinde bocaladığını. Ama o hep böyleydi. İsyankâr, özgür, güçlü... Böyle olması hem acı veren hem de haz veren bir durumdu. Sevgi bunun için uğraşmazdı. Çünkü kimi insanlar isyankâr, özgür ve güçlü doğardı, o kadar. O yalnızca yaşamın getirdiklerine uygun bir biçimde yaşamak isterdi. Ama çevresi onu anlamakta zorlanırdı genellikle. Tutukevi değil de sanki kendi bedeni hapishanesiydi çoğu zaman.

Oya bunları bilirdi de, Sevgi'nin canı yanar diye bir şey demek istemezdi.

Sevgi'nin kocası Mümtaz da, Mamak'ta tutukluymuştu. Faşizm bir karabasan gibi ülkenin üzerine çöküyordu.

Sevgi'nin tutukevinde üçüncü günüydü. Bin bir şamatayla birlikte girmişlerdi koğuşa arkadaşı Ela (Güntekin) ile. Şamatayı duyup gelenleri karşılamaya kalkan Oya arkadaşlarını karşısında görünce onlardan daha fazla şamata yapmış, kahkahalar birbirine karışmıştı. Sıkıntılı koğuş havası bayram yerine dönmüştü. Koğuştaki genç kızlar eğlence var diye seviniyor, Sevim (Onursal) neler olduğunu anlamaya çalışırken Behice (Boran) hanım da hayretle olan bitene bakıyordu. Arkadaşları hapse düşüp sevinen de olur muymuş diye bakanlar da yok değildi.

Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşı'nun ilk mahkûmlarıydı onlar. Askeri garnizonun ortasında, hangardan bozma bir koğuştaki burası. Orta Anadolu'dan toplanmış kız öğretmen okulu öğrencileri, öğretmenliğe yeni adım atmış genç kadınlar, Oya Baydar, Behice Boran, Deniz Gezmiş'lere yardım ve yataklıktan tutuklu Sevim Onursal gibi isimler vardı koğuştaki. Yeni gelenler de Sevgi Soysal ile Reşat Nuri Güntekin'in kızı Ela Güntekin'di.

Yıldırım Bölge'nin yüz elli metre ilerisinde tel örgülerle ayrılmış erkekler koğuşu vardı. Açık avluda volta atarken erkek tutukluları görmek olanaklıydı. Tel örgüler görüş açısını pek engellemiyordu. Kimi zaman nöbetçi askerler ayarlanıp erkekler koğuşundaki arkadaşlarıyla mektuplaşabiliyorlardı.

12 Mart muhtırasından bu yana, kimin ne zaman, ne için hapsedildiği bilinmez olmuştu. Darbenin üstünden yaklaşık dört ay geçmişti. Reformist gerekçelerle yapılan ve başlangıçta gerçek niteliğini gizlemeye çalışan darbenin faşist karakteri henüz yeni ortaya çıkmaya başlamıştı.

Yıllar nasıl da akıp gitmişti, 27 Mayıs 1960 ihtilalinin getirdiği özgürlük ortamı, o coşkulu ve renkli dönem ne kadar çabuk geçmişti. Sol hiçbir zaman olmadığı kadar yükselmiş, neredeyse sivil-asker bütün bir aydın sınıfını içererek kitleleri peşinde sürüklemeye başlamıştı. Yalnızca ülkemizde mi... Batıda da sol 68 ruhuyla patlama yapmış, gençlik ve aydınlar ayağa kalkmış, işçi sınıfını harekete geçirmişti. Üçüncü dünyadan da emperyalizme ve sömürgecilğe karşı ezilen halkların zafer haberleri geliyor, “mazlum milletler” adeta dans ediyordu.

Türkiye’de 1960’lı yıllarda esen özgürlük rüzgârı yeni fikir akımlarının gelişmesine, Marksist klasiklerin Türkçeye çevrilmesine ve böylece entelektüel planda büyük değişim ve dönüşümün yaşanmasına yol açıyordu. Bu durum, cumhuriyetçi bürokrasiyi, aydınları, öğrenci gençliği, sendikaları, işçi sınıfını, kentli toplum kesimlerini sarsıyordu. Ancak bu gelişmenin bir sınıf çatışmasına, bu çatışmanın dolaysız bir sonucu olarak ideolojik planda bir kutuplaşmaya yol açması da kaçınılmazdı. Nitekim öyle de oldu....

Egemen güçler yükselen solun karşısına sağcı, milliyetçi ve muhafazakâr çizgideki radikal güçleri çıkarmaya başladı. İstihbarat örgütleri ve polis desteğindeki bu güçler solun yükselişini engellemek için saldırmaya başladı. Böylece halk dilinde “sağ ve sol çatışması” diye adlandırılan siyasal olaylar çığ gibi büyüdü. Süleyman Demirel’in liderliğindeki Adalet Partisi (AP) iktidardaydı.

Ancak, başta ülkücüler ve İslamcılar olmak üzere sağcı kesimlerin devrimci kesimlere yönelik saldırıları etkisiz oldu ve solun söz konusu yükselişini engellemek bir yana, onu daha da büyüten bir etki yarattı. Toplumun bütün nitelikli kesimleri ayağa kalkmıştı. Dünyada da solun yükselişinin etkisiyle, Türkiye NATO dışında kendisine bir yol arıyor, bu arayış toplumun

eğitimli kesimleri, kentliler ve cumhuriyetçi bürokrasi üzerinde etkili oluyordu. Öyle ki, devrimci subaylardan gelecek bir “sol darbe” darbe bile beklenmeye başlamıştı. Asker ve sivil bürokrasinin, aydınlar, devrimci gençlik, sol sendikalar ve toplumun diğer dinamik kesimleri ile buluşarak böyle bir hamle yapma olasılığı yüksekti. Böyle bir potansiyel de, oluşum da vardı.

1960’lı yılların efsane “Yön” dergisinin kurucusu, başyazarı ve Genel Yayın Yönetmeni Doğan Avcıoğlu’nun başını çektiği hareket, orduda birçok üst rütbeli asker tarafından da destekleniyordu. Türkiye sosyalist hareketinin tarihsel liderlerinden Mihri Belli önderliğindeki MDD’ciler de (bu kavram/isimlendirme Milli Demokratik Devrim tezinden geliyordu) sol darbeyle milli demokratik bir hükümetin kurulabileceği görüşündeydi. Eğer sol ya da sosyalistler yaparsa o bir “darbe” değil, “devrim” olur diye düşünülüyordu. Dönemin en yaygın ve etkin hareketlerinden biri olan MDD’ciler dışındaki kimi sol çevreler de bu düşüncelere katılıyordu. Öyle ki, “Ordu-gençlik el ele, devrimci cephede” sloganı, dönemin havasını yansıtıyordu.

Ancak beklenen sol darbe gecikmişti, 9 Mart 1971’de harekete geçilmesi bekleniyordu, ama olmamıştı. Üst komutanlar devrimci genç subayları yüz üstü bırakmıştı. Ortalık karışık, bu nedenle 12 Mart 1971’de ordunun sağ kanadı tarafından muhtıra verildiğinde, bu önce beklenen sol darbe sanıldı. Öyle ki, dönemin efsane gençlik örgütü Dev-Genç (Devrimci Gençlik Federasyonu) bile önce bir destek bildirisi yayınladı. Hareketin lideri konumundaki Mahir Çayan’ın uyarısı üzerine Dev-Genç kısa süre sonra darbe karşıtı açıklamalar yaptı.

Bir devrim ya da o yıllarda aynı anlama gelen “sol darbe” ile düşürülmesi beklenen Demirel hükümeti, 12 Mart 1971’de sağcı bir

ordu darbesiyle devrilmişti. Kısa süre içinde bu darbenin faşist nite-
liği ortaya çıkacaktı. Önce, 9 Mart'ta harekete geçmeyen solcu ve
sola açık Kemalist subaylara yönelik büyük bir tasfiye başlayacaktı.
Aralarında generallerin bulunduğu 5 bine yakın devrimci ve sol Ke-
malist subay ordudan atılacak, bazıları İstanbul Ziverbey Köşkü'nde
Kontrgerilla tarafından işkenceli sorgulardan geçirilecekti.

Gerçeğin ortaya çıkması uzun sürmedi. Tüm sol çevrelerde bir
düş kırıklığı yaşıyordu. Elllerinde tuttuklarını sandıkları gelecek
ve iktidar bir anda uçup gitmişti. Ülke, daha sonraki onyılları
etkileyecek bir faşizm bataklığına saplanacaktı.

Ancak, 12 Mart darbesiyle birlikte olayların durulacağını sa-
nanlar yanılıyordu. 26 Nisan 1971'de ilan edilen sıkıyönetimle
toplumda gerilim daha çok arttı. MDD hareketinden ayrılarak
kendi örgütünü kuran Mahir Çayan grubu tarafından (THKP-C
örgütü) 17 Mayıs 1971'de İsrail Başkonsolosu Ephraim Elrom'un
kaçırılması, olayların akışını temelden etkiledi. Deniz Gezmiş,
Mahir Çayan, Sinan Cemgil, İbrahim Kaypakkaya gibi gençlik
liderlerinin öncülüğündeki grupların 12 Mart Cuntasına karşı
açık mücadeleyi başlatmasıyla darbenin gerçek karakteri de or-
taya çıkacaktı. Askeri cunta ve onun kurdurduğu Nihat Erim
başkanlığındaki hükümet, sola karşı başlatacağı saldırı ve bas-
kı politikaları için aradığı gerekçeyi bulmuştu. İktidar, "Balyoz
Harekâtı" adını verdiği geniş kapsamlı bir operasyonlar dalgasıyla
sol kesimin ve aydınların başına çöktü.

Sevgi ve Ela koğuşa gece yarısı gelmişlerdi. Oya'nın öncülü-
ğünde koğustaki genç kızlar hemen iki yatak hazırladılar onlar

için. Geçen günün karmaşıklığı, arkadaşlarla karşılaşmanın coşku-suyla duygudan duyguya geçmişler, yorgun düşmüşlerdi. Yattıkları yerin bile farkına varmadan sabahı ettiler. Günün ışımasıyla ger-çekler de su üstüne çıkmıştı birer birer. Tutuklu olarak oradaydılar.

Sabah beşte büyük bir gürültüyle açıldı demir kapı. Tarhana çorbası karavanası gelmişti. Günün başlamasının ilk işaretiydi bu gürültü ve çorba kokusu. Kısa bir süre sonra, sayım memuru, “tomson” adı verilen otomatik silahlı erler, nöbetçi kadın polis sayım için gelirdi. Masanın başında sıralanmış tutuklular sayılırdı.

Sessiz koğuşta yalnızca şiş sesleri duyuluyordu, sanki örgüsünü ilk bitiren tahliye olacak, öyle bir hırs. Yaşamak, şişleri ne kadar hızlı hareket ettirip çarpıştıracaklarına bağlıymış gibi.

Bir süredir öğretmen okulu öğrencilerinden iki kız fısıldaşıp duruyordu. Şiş sesleri azalır gibi olduğunda onlar da seslerini al-çaltıyorlardı. Ancak aralarında bir tartışma olduğu su götürmezdi. Sonunda biri dayanamadı, yüksek sesle şiş seslerini yardı geçti;

“Mahirler Elrom’u öldürmeseydi, hükümet de bu kadarına ce-saret edemezdi, bizim başımızı biraz da Mahirler yaktı.”

Arkadaşının da aşağı kalmaya niyeti yoktu;

“Sen öyle san, onlar yapacaklarını zaten yapacaklardı, yani hükümet bunu bahane etti yalnızca” deyip devam etti;

“Mahirlere dil uzatmak sana mı kaldı!”

Sesini ilk yükselten, Mahir ve arkadaşları için söyledikleri biraz ağır mı oldu diye düşünürken ne diyeceğini bilemedi. Tutuklu ol-manın verdiği puslu hava mıydı onu böyle hırçın yapan bilemedi.

Bu arada Dev-Gençli öğrenci kızlar üstüne gelmeye başla-mışlardı;

“Öldürmeyip ne yapacaklardı ya, hükümet Mahirlerin istekle-rini yerine getirseydi o zaman” diye yüklenmeye başladılar genç

kadına. O sesini kesmiş, kısılmış gözlerinden yaş akmasını engellemeye çalışıyordu. Boşboğazlık ettiğini anlamıştı ama ne ileri ne geri gidebiliyordu. Sessiz kalmak en iyisiydi.

Sevgi ile Eda uyandıklarından beri tek kelime etmemişlerdi. Sanki birbirinden uzak durmaya dikkat ediyorlardı. Daha çok ortamda konuşulanlara kulak kabartıyor, içinde bulundukları durumu anlamaya çalışıyorlardı. Sevgi sitem dolu kaçamak bakışlarla Ela'ya arada göz atarken, Ela da suçlu gibi başını öne eğdikçe eğiyordu. Bu durum Oya'nın dikkatini çekmekte gecikmedi. Oya daha fazla dayanamadı Sevgi'nin yanına yanaştı, kimsenin duymamasına çalışarak;

“Neler oluyor, anlatmayacak mısın?” diye sordu.

Mümtaz'ın (Soysal) hapiste olmasının verdiği sıkıntı gittikçe büyüyor günler geçmek bilmiyordu Sevgi için. Hâlâ özerk yapısını koruyan TRT'de de işler yolunda gitmiyordu, 12 Mart günlerinde çalışanlar, işten atıldık atılacağız endişesi içinde yaşıyordu. O gün kime gözüaltı piyangosunun vuracağı üzerine konuşmaların ardı arkası kesilmiyordu. Tutuklanmak için suç aranmaz hale gelmiş, gülünç nedenlerle gözüaltılar almış başını gitmişti.

Böyle sıkıntılarla yüklü bir akşamüstü mesainin sona ermesine yakındı. Karşılıklı masalarda oturan Sevgi ve Ela bu boğucu ve karanlık havadan nasıl kurtulacaklarını düşünerek birbirlerine bakıyorlardı. Ela;

“Kalk kalk, böyle olmayacak, Mehmet'in (Keskinoglu) Kültür Parkı'nda tiyatro oyunu var, gidip izleyelim, iyi gelir” dedi. Mehmet, Ela'nın sevgilisiydi.

Sevgi de böyle bir öneriyi bekliyormuş gibi yerinden fırladı. O sırada ne öneri gelse uyacaktı. Sevgi;

“Giderken yoldaki dükkânlardan birinden küçük bir konyak alalım” dedi gözlerini kocaman açarak muzır bir bakışla.

“Neden olmasın” diye onayladı Ela kıkırdayarak.

Tiyatro oyununa varmadan keyifleri yerine gelmişti bile. TRT binasından çıktıkları sırada arkadaşları Muzaffer ile karşılaştılar. Muzaffer, Oya’nın kocasıydı. O sıralarda ayrı da olsalar Oya’yı görmek için Ankara’ya gelmişti. Oya Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu’nda, Sevgi ve Ela’nın da yanına geleceğinden habersiz, günleri sayıyordu. Muzaffer;

“Ben de size uğrayıp biraz laflarız diyordum ama planınız varsa başka zaman belki” dedi. Belli ki onun da canı sıkındı. Kimin değildi ki zaten.

“Mehmet’in oyununa gidiyoruz, sen de bizimle geliyorsun” dedi Sevgi. Üçü birlikte yola düştüler, konyak almayı unutmadılar elbette. Vardıklarında oyun henüz başlamıştı. Keyifle konyaklarını yudumlarken arada küçük kahkahalar atıyorlardı. Keyiflerine diyecek yoktu doğrusu. Bu üçlünün şamatasının Mehmet’in gözüne ilişmesi uzun sürmedi. Muzaffer ile Sevgi’nin yakınlaşmaları da işin tuzu biberi olmuştu. Mehmet, oyun bitince yanlarına bir karış suratla geldi. Muzaffer bir şeylerin ters gittiğini fark etmişti. İzin isteyip yanlarından hızlıca ayrıldı. Ela ve Sevgi bu durumu anlamadıklarından Muzaffer’in ardından bakakaldılar. Mehmet kıpkırmızı suratıyla;

“Hadi gidelim” deyip yürümeye başladı, ayağa zor kalkan iki arkadaş Mehmet’in peşine düştüler. Arabaya bindiklerinde sessizlik sürüyordu. Sevgi de yalnızlıktan bunaldığından Ela’nın evine gidecekti. Mehmet onları eve bırakıp hızla sürdü arabasını. Kızlar

baş başa kalmanın verdiği tatla gülümsediler birbirlerine. Salona geçip koltuklarına yerleşmeleriyle kapının çalması bir oldu. Bu saatte kapının çalması hayra alamet değildi, hele ki 12 Mart dönemi için. Endişeli yüzü ve çatılmış kaşlarıyla kapıya yöneldi Ela, kapıyı açtı, karşında Mehmet. Ela;

“Korkuttun bizi Mehmet, hayırdır” dedi. Mehmet’in yüzünü asan kaslar hiç rahatlamamış, asılı oldukları yerde duruyorlardı. Mehmet;

“Neydi oyun sırasındaki durumunuz!” diye sesini yükseltti. “Bu konuda konuşmayacaktım ama daha fazla dayanamayacağım” diye sertçe devam etti. “Ya sen Sevgi, kocan hapiste, Muzaffer’le oynamaya utanmıyor musun?” diye haykırdı kendi tutamayarak. Tepkisini göstermeye gelmişti evet, ama bu kadar sesini yükselttiği için de rahatsız olmuştu şimdi.

Sevgi’nin yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Gözleri dumanlanmış, ağladı ağlayacaktı. Mümtaz ile evleneli henüz üç hafta olmuştu. Mümtaz hapisteyken evlenmişlerdi.

“Ben evime gitsem iyi olacak” deyip yerdeki çantasına uzandı ve hızlı adımlarla kapıya doğru yürüdü. Ela hangisine yanıt vereceğini şaşırmış, bir Mehmet’e bir Sevgi’ye bakakalmıştı. Sevgi’nin kapıyı hızla çarpmasıyla kendine gelir gibi oldu;

“Mehmet, ne yaptığını sanıyorsun sen!” diye hiddetle bağırdı.

“Gerçekler hoşuna gitmedi mi! Yakışık alıyor mu? Oyuna gelip içki içtiğiniz yetmiyormuş gibi, Sevgi’nin Muzaffer’le.... Söyletme şimdi beni...” diye söylendi.

Ela;

“Bu kadarı fazla, ne zaman, nerede, ne içeceğimize sen mi karar vereceksin?” deyince, Mehmet daha da sesini yükselterek haklılığını kanıtlamaya çalıştı;